

Arbetsmiljön i Sverige 2009-2013

- aktuell arbetsskadestatistik och LOs förslag på åtgärder för en bättre arbetsmiljö

Inledning	2
Arbetsmiljö i Sverige	3
Arbetsolyckor 2009-2013	5
Arbetsjukdomar 2009-2013.....	7
Arbetsolyckor med dödlig utgång i Sverige	8
Insatser för en bättre arbetsmiljö.....	9
LOs förslag:	10
Bilaga 1 Anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro.....	11
Bilaga 2 Arbetsjukdomar.....	12
Bilaga 3 Arbetsolyckor dödlig utgång	13

Inledning

Alla människor ska ha rätt till en trygg och säker arbetsmiljö. De som arbetar ska även kunna avsluta sina arbetsliv med den fysiska och psykiska hälsan i behåll. Idag är en god arbetsmiljö inte verklighet för alla. Det kan handla om hög arbetsbelastning, låg bemanning, arbete på obekväma tider, ensamarbete och hot eller våld. Det finns också en ökande trend med sämre arbetsvillkor vid tidsbegränsade anställningar, deltidsarbete och i bemanningsbranschen.

I arbetet för en god arbetsmiljö spelar facket en viktig roll. För cirka 100 år sedan utsågs de första skyddsombuden på svenska arbetsplatser. Det är hundra år som skapat ett säkrare arbetsliv i Sverige. I LOs vision är antalet dödsfall orsakade av arbetet noll. Samtidigt måste också olycksfallen och de arbetsrelaterade sjukdomarna minska kraftigt. Vägen till att nå nollvisionen går genom att det systematiska arbetsmiljöarbetet blir bättre på alla arbetsplatser. Därför måste också den fackliga aktivitetsnivån och bevakningen höjas, så att arbetsgivarna uppfyller sina lagstiftade skyldigheter. Här har skyddsombuden en nyckelroll på arbetsplatserna.

Föreliggande rapport visar att vi är långt ifrån målet. Kraven i arbetslivet ökar samtidigt som det egna inflytandet minskar. När arbetskraften måste anpassa sig till den flexibla arbetsmarknaden ökar skadorna och ohälsan. I Sverige skadades över 30 000 personer och 45 personer förolyckades på arbetet under förra året. Totalt är 1400 dödsfall varje år arbetsrelaterade. Det är inte acceptabelt.

Utvecklingen under den borgerliga regeringen har försvagat det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Anslagen till Arbetsmiljöverket har skurits ner och medlen för den kvalificerade skyddsombudsutbildningen har tagits bort. Arbetslivsinstitutet har lagts ner. Riksdagen tog nyligen beslut om att regeringen ska utforma en nollvision för dödsolyckor i arbetet. Men fler områden återstår som behöver åtgärdas. Dessa problem och LOs lösningar presenteras i rapportens senare del.

Det är tillsammans vi skapar ett bättre arbetsliv!

Arbetsmiljö i Sverige

Arbetsmiljöfrågorna är ständigt aktuella. En dålig arbetsmiljö kostar för både skattebetalarna och samhället på grund av sjuk- och rehabiliteringsutgifter. Dålig arbetsmiljö innebär förutom individuellt lidande också skattebortfall och färre som bidrar till att försörja en åldrande befolkning. Det har Sverige inte råd med. En internationell studie av 300 företag i 15 länder visar att satsningar på förebyggande arbetsmiljö ger minst dubbelt så mycket tillbaka.¹

En god arbetsmiljö är en förutsättning för att kunna arbeta ett helt arbetsliv. SCBs undersökningar visar att det under slutet av 00-talet anas en liten återhämtning i arbetsmiljön efter att den snabbt försämrades under 1990-talet. LO menar att det är svårt att dra slutsatsen att arbetsmiljön skulle blivit bättre eftersom färre nås av SCBs arbetsmiljöundersökningar idag. I Sverige finns också många arbetare från andra EU-länder. Dessa nås inte av undersökningarna och troligtvis arbetar de i sämre arbetsmiljöer.²

I rapportens senare del finns ett avsnitt om dödsolyckor i arbetet. Viktigt att påpeka är att det är betydligt fler som dör av arbetsrelaterade sjukdomar än som förolyckas på arbetsplatser årligen.³ Högre krav i arbetslivet eller exponering för skadliga ämnen är två exempel på faktorer som påverkar. Människor ska inte förolyckas på arbetet, men ingen ska heller behöva dö av sjukdomar som är arbetsrelaterade.

Trender på arbetsmarknaden

I takt med att arbetsmarknaden förändrats har nya risker uppstått i arbetslivet. År 2005 ansåg över 20 procent av arbetstagarna i EU-länderna att arbetsrelaterad stress riskerade deras hälsa. Ett antal riskområden identifierades: nya former av anställningsavtal och otrygga anställningsformer, intensifiering av arbetet, höga känslomässiga krav, arbetsförhållanden som påverkar balansen mellan arbete och privatliv negativt samt en åldrande och mer sårbar arbetskraft.⁴

I Sverige har de tidsbegränsade anställningarna ökat kraftigt under de senaste 20 åren.⁵ Under första kvartalet 2013 utgjorde de tidsbegränsade anställningarna 25 procent hos kvinnor i arbetaryrken och 15 procent hos män. Bland tjänstemännen var andelen ca 10 procent.⁶ 2000-talets svenska arbetsmarknad har blivit mer polariserad där lågkvalificerade och lågavlönade arbeten inte försvinner utan tvärtom ökar i antal

---

¹Ljung, David (2014), *Vad kan vi vinna på att göra de sjuka jobben friska? – Arbetsmiljöns betydelse för individer och resultat i svensk ekonomi*, Tankeverksamheten inom Arbetarrörelsen i Göteborg.

²Gellerstedt, Sten (2013), *Arbetsmiljö 2012 – klass och kön*, LO, s. 35-36.

http://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_fakta_1366027478784_arbetsmiljo_klass_kon_2012_webb_pdf/File/Arbetsmiljo_klass_kon_2012_webb.pdf

³Arbetsmiljöverket (2010), *Arbetsrelaterade dödsfall i Sverige*, Rapport 2010:3, s. 5.

http://www.av.se/dokument/aktuellt/kunskapsöversikt/RAP2010_3.pdf

⁴Europeiska arbetsmiljöbyrå (2007), *Expertprognos om nya arbetsrelaterade psykosociala risker*, Facts 74.

<https://osha.europa.eu/sv/publications/factsheets/74/view>

⁵LO (2012), *Anställningsformer 2011*, s. 18.

http://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_fakta_1366027492914_anstallningsformer_2011_pdf/File/Anst%C3%A4llningsformer_2011.pdf

⁶LO (2014), "Tidsbegränsad anställning första kvartalet 2013", 2014-03-07.

http://www.lo.se/start/lo_fakta/tidsbegransad_anstallning_forsta_kvartalet_2013

samtidigt som även arbeten med höga kvalifikationskrav ökar men i mindre omfattning.⁷

En tydlig trend på arbetsmarknaden, som i allra högsta grad påverkar arbetsmiljön, är att många enklare arbeten utarmas på innehåll. Detta ger enformiga arbetsuppgifter som ofta leder till arbetsskador. Över hälften av LOs medlemmar arbetar fysiskt under hela arbetsdagen. Allra mest utsatta för dålig arbetsmiljö är kvinnor inom LO-yrkena. Denna grupp har också liten möjlighet att påverka det egna arbetet, vilket också är en faktor som är avgörande för arbetsmiljön. Få kvinnliga LO-medlemmar arbetar dagtid på vardagar. Arbeta på obekväma tider ökar risken för hot och våld. Dessutom har tillgången till företagshälsovård försämrats, vilket främst drabbat kvinnliga arbetare i privat service och offentlig sektor.⁸

Ökad psykosocial ohälsa

Mer fokus på organisatoriska och sociala frågor behövs på svenska arbetsplatser. Psykosociala arbetsmiljörisker har nämligen identifierats som en av de största utmaningarna inom arbetsmiljöarbetet. Sjukpenningtalet och nybeviljade sjukersättningar har ökat 2010-2013. Sjukfrånvaron drabbar kvinnor mer än män och psykiska diagnoser dominerar.⁹ Det är den vanligaste sjukskrivningsorsaken bland kvinnor och näst vanligast bland män.¹⁰ Den psykiska ohälsan har framförallt ökat hos unga kvinnor.¹¹

Risken för att påbörja ett sjukfall med psykisk diagnos är 28 procent högre för kvinnor än för män. Offentliganställda löper större risk att bli sjukskrivna med en psykisk diagnos. Det gäller både kvinnor och män. En ansträngande fysisk arbetsmiljö innebär förhöjd risk för sjukskrivning, medan vård- och omsorgsyrken medför risk för sjukskrivning med psykiska diagnoser.¹²

Andelen anställda med höga krav i arbetet, låg kontroll och/eller dåligt socialt stöd var på samma nivå 2009 som 1995.¹³ Det är vanligare i LO-grupperna att lämna arbetslivet med sjukersättning de sista åren fram till ålderspensionen. En av förklaringarna är brister i arbetsmiljön.¹⁴ Forskning visar på ökad risk för att utveckla både depressions- och utmattningssyndrom under sådana förhållanden.¹⁵

Arbetsgivare är enligt lag skyldiga att förebygga ohälsa orsakat av bristfälligt organiserat arbete. Medan det finns över 100 föreskrifter som rör den fysiska

⁷ Åberg, Rune, "Tjugohundratalets arbetsmarknad – fortsatt uppkvalificering eller jobbpolarisering?", *Ekonomisk Debatt*, Nr. 2, 2013. Se också Carl Grand, Ryszard Szulkin och Michael Tåhlin, "Arbetslivet halkar efter: de enkla jobben försvinner inte", *Sociologisk Forskning*, Nr. 1, 2004.

⁸ Gellerstedt, Sten (2013), *Arbetsmiljö 2012 – klass och kön*, LO, s. 4.

⁹ Försäkringskassan, *Uppföljning av sjukförsäkringens utveckling – Delredovisning 3 av regeringsuppdrag år 2013*, Dnr. 3023-2013, 2013-11-29, s. 4-10.

http://www.forsakringskassan.se/wps/wcm/connect/dce26cbc-fc81-4d79-9e68-a872a0fa2bd1/regeringsrapport_om_sjukfranvarons_utveckling_delrapport_3.pdf?MOD=AJPERES

¹⁰ Försäkringskassan, *Sjukskrivningar och psykiska diagnoser – ny rapport*, Pressmeddelande 2013-12-16.

¹¹ LO (2008), "Ökad ohälsa hos unga på arbetsmarknaden", 2008-12-02.

http://www.lo.se/start/tal_och_artiklar/okad_ohalsa_bland_unga_pa_arbetsmarknaden

¹² Försäkringskassan, *Sjukfrånvaro i psykiska diagnoser – En studie av Sveriges befolkning 16-64 år*, Socialförsäkringsrapport 2014:4, s. 5, 35, 36, 43.

¹³ Försäkringskassan, *Sjukfrånvaro i psykiska diagnoser – En studie av Sveriges befolkning 16-64 år*, Socialförsäkringsrapport 2014:4, s. 45.

¹⁴ Morin, Mats och Andersson, Renée (2013), *Pensionsreform i full tid*, LO, s. 21-25.

¹⁵ SBU (2014), *Arbetsmiljöns betydelse för symtom på depression och utmattningssyndrom – En systematisk litteraturoversikt*, s.13-14.

arbetsmiljön, saknas föreskrifter hos Arbetsmiljöverket som reglerar organisatoriska och sociala frågor på arbetsplatsen, vilket kan ha inverkan på den psykosociala arbetsmiljön.¹⁶ Försäkringskassan betonar att förebyggande arbete mot psykisk ohälsa bör ske på arbetsplatserna.¹⁷ En färsk tingsrättsdom från februari 2014 dömde två chefer för arbetsmiljöbrottet vållande till annans död. Bakgrunden var konflikter och mobbing på arbetsplatsen, uppsägning och därefter självmord.¹⁸

Arbetsmiljöarbete

Enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter AFS 2001:1 ska varje arbetsplats bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete. Undersökningar från både SCB och LO visar att så inte är fallet.¹⁹ I LOs skyddsombudsenkät 2012 svarade 68 procent att det pågick systematiskt arbetsmiljöarbete på deras arbetsplatser. Samtidigt var det bara drygt 30 procent av ombuden som angav att man hade skriftliga riskbedömningar. Endast 35 respektive 28 procent ansåg att deras chefer hade tillräckliga kunskaper respektive tillräckligt med tid för att driva frågor om och åtgärda risker i arbetet. Rutinerna finns men riskerna åtgärdas inte av arbetsledningen.²⁰

Arbetsmiljöverkets uppgift är främst att inspektera om arbetsmiljölagen följs. I sin första budget 2007 minskade den borgerliga regeringen anslagen till Arbetsmiljöverket med 160 miljoner kronor. Neddragningarna har bl. a. lett till att Sverige inte längre lever upp till ILOs konvention om en yrkesinspektör på 10 000 arbetstagarare. År 2013 var det i Sverige en inspektör på cirka 17 000 arbetstagarare. Bland annat därför har LO anmält svenska regeringen till ILOs expertkommitté.²¹

Att vi ändå har en förhållandevis god arbetsmiljö i Sverige, till skillnad från många andra länder, beror till stor del på det arbete som de fackliga skyddsombuden bedriver.²² Även det samarbete som finns mellan arbetsmarknadens parter i Sverige påverkar förutsättningarna för en bättre arbetsmiljö.

Arbetsolyckor 2009-2013

I följande stycken presenteras arbetsskadestatistik från Arbetsmiljöverket. I statistiken ingår anmälda arbetsskador med minst en dags frånvaro och anmälningarna kommer från alla typer av branscher och innefattar anställda och egenföretagare. I kategorin arbetsskador räknas alla typer av arbetsolyckor, arbetssjukdomar samt färdolycksfall – olyckor till och från arbetet. Här behandlas statistik över antal *anmälda* arbetsolyckor med frånvaro minst en dag, arbetsolyckor med dödlig utgång samt anmälda arbetssjukdomar. Observera att det är skillnad mellan anmälda och godkända arbetsskador.²³

¹⁶ "Otydliga lagar om skadlig stress i arbetslivet", Handelshögskolan, Göteborgs universitet, 2013-06-12. Presentation av Peter Andersson, *Vidta alla åtgärder som behövs – en rättsvetenskaplig studie av arbetsgivarens ansvar att förebygga stressrelaterad ohälsa och uppnå en god psykosocial arbetsmiljö*, Göteborgs universitet.

¹⁷ Försäkringskassan. *Sjukfrånvaro i psykiska diagnoser*, Svar på regeringsuppdrag, Dnr. 009246-2013, 2013-12-06, s. 5, 49-51.

¹⁸ Norrby, Ann, "Tingsrätten: Cheferna vållade Lasses död", *Lag & Avtal*, 2014-02-19.

¹⁹ Gellerstedt, Sten (2013), *Arbetsmiljö 2012 – klass och kön*, LO, s. 35. Se även Gellerstedt, Sten (2013), *Skyddsombudens erfarenheter 2012*, LO, s. 39.

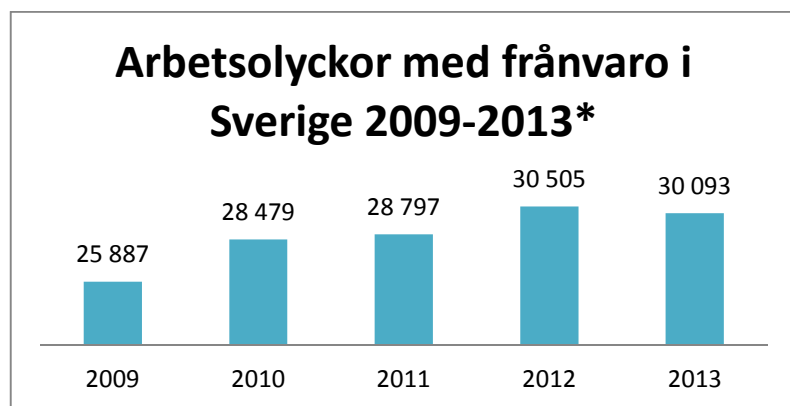
²⁰ Gellerstedt, Sten (2013), *Skyddsombudens erfarenheter 2012*, LO, s. 39.

²¹ Wreder, Johanna, "Sverige lever inte upp till ILO-konventionen", *Arbetet*, 2013-11-27.

²² Gellerstedt, Sten (2013), *Skyddsombudens erfarenheter 2012*, LO, s. 8.

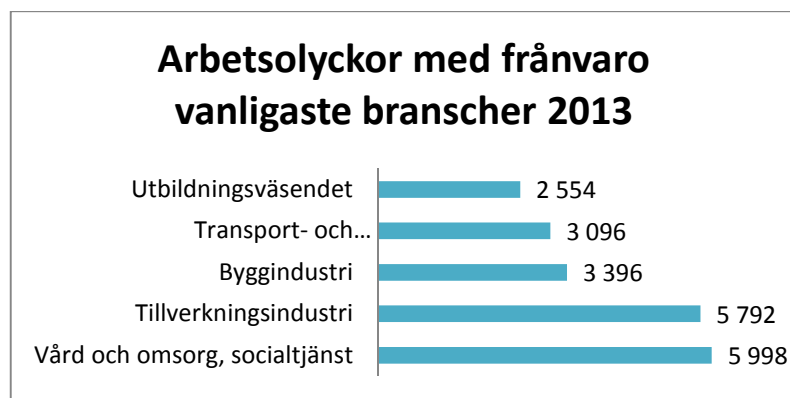
²³ Arbetsmiljöverket, *Stor skillnad mellan antalet anmälda och antalet godkända arbetsskador*, Pressmeddelande 2009-06-09. <http://www.av.se/pressrum/pressmeddelanden/2009/15964.aspx>

Av diagrammet nedan framgår att under 2013 har drygt 30 000 arbetsolyckor som medförde sjukfrånvaro under minst en dag anmälts i Sverige. Siffrorna gäller arbetstagare och egenföretagare. Den sektor som förekommer mest bland anmälningarna är vård-, omsorgs- och socialtjänstsektorn samt tillverkningsindustrin. I tabellen nedan visas även olycksfrekvensen, där antal olyckor sätts i relation till antalet sysselsatta 16-64 år i befolkningen. Siffrorna för 2009 visar att 5,9 av 1000 sysselsatta drabbades av en olycka. 2012 var det 6,8 av 1000.

Källa: Arbetsmiljöverket, Arbetskadestatistik, statistikuttag 2014-04-04.

* Arbetsskador anmäls ofta efter ganska lång tid efter det att de inträffat. Arbetsmiljöverket räknar med att siffrorna för ett år ökar med ca 4 procent under efterföljande år pga. sena anmälningar. Det innebär att cirka 1200 personer kan tillkomma till siffrorna för 2013.²⁴

Källa: Arbetsmiljöverket, Arbetskadestatistik, statistikuttag 2014-04-04.

	2009	2010	2011	2012	2013
Sysselsatta totalt, riket 16-64 år	4380800	4394800	4490500	4501700	4545100
Arbetsolyckor	25 887	28 479	28 797	30 505	30 093*
Olycksfrekvens	0,59 %	0,65 %	0,64 %	0,68 %	0,66 %

Källa: SCB, Arbetsmiljöverket, egna beräkningar²⁵

* Arbetsskador anmäls ofta efter ganska lång tid efter det att de inträffat. Arbetsmiljöverket räknar med att siffrorna för ett år ökar med ca 4 procent under efterföljande år pga. sena anmälningar.²⁶

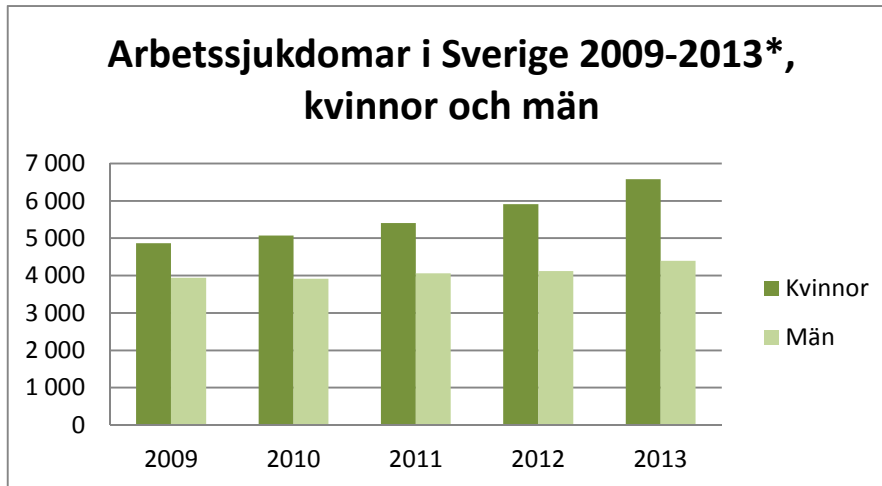
²⁴ Arbetsmiljöverket (2013), *Arbetsskador 2012*, Arbetsmiljöstatistik 2013:1, s.10, 14. http://www.av.se/dokument/statistik/officiell_stat/STAT2013_01_korr.pdf

²⁵ SCB, AKU, http://www.scb.se/sv/_Hitta-statistik/Statistikdatabasen/Variabelvaljare/?px_tableid=ssd_extern%3aNAKUSysselAnkAr&rxid=8f2f6399-2e4e-496c-9109-0b20fb79bf85 samt Arbetsmiljöverket, Arbetskadestatistik, <http://www.av.se/webbstat/>

Arbetsjukdomar 2009-2013

Det som är utmärkande för en arbetsjukdom är att besvären uppstår efter flera år av skadlig exponering. Besvären kan vara av både fysisk eller psykisk karaktär. Idag är det relativt få som får sina arbetsskador godkända och hanteringen av ett ärende kan ta lång tid. Man har även konstaterat att bedömningen drabbar kvinnor och män olika.²⁷

Trots att det är fler kvinnor som anmäler arbetsjukdomar, 59 procent av fallen år 2012,²⁸ så visar siffror att det är färre kvinnor än män som får dem godkända.²⁹

Källa: Arbetsmiljöverket, Arbetskadestatistik, statistikuttag 2014-04-04.

* Arbetsskador anmäls ofta efter ganska lång tid efter det att de inträffat. Arbetsmiljöverket räknar med att siffrorna för ett år ökar med ca 4 procent under efterföljande år pga. sena anmälningar.³⁰

Under 2013 anmäldes nästan 11 000 arbetsjukdomar bland arbetstagare och egenföretagare i Sverige till Arbetsmiljöverket. Dock kan inte statistiken ses som fullständig förrän efter ett antal år eftersom anmälningarna ofta kommer in efter att det gått relativt lång tid. Men trots detta kan man ändå konstatera att anmälningarna ökat mellan åren 2009 och 2013. Den sektor som förekommer mest bland anmälningarna är vård-, omsorgs- och socialtjänstsektorn.³¹ I tabellen nedanför diagrammet visas även frekvensen för arbetsjukdomarna beräknat på antal sysselsatta 16-64 år i befolkningen. År 2009 drabbades 2 av 1000 av en arbetsjukdom och 2012 drabbades 2,4 av 1000.

²⁶ Arbetsmiljöverket (2013), *Arbetsskador 2012*, Arbetsmiljöstatistik 2013:1, s.10,14.

http://www.av.se/dokument/statistik/officiell_stat/STAT2013_01_korr.pdf

²⁷ ISF (2011), *Beslut om arbetsskada ur ett jämställdhetsperspektiv*, s. 7.

http://www.inspsf.se/publicerat/Publikation+detaljvy/beslut_om_arbetsskada_ur_ett_jamstalldhetsperspektiv.cid2833. Se också Hallstedt, Niklas, "Svårt att få arbetsskador godkända - för kvinnor", *Kollega*, 2013-06-17.

<http://www.kollega.se/svart-att-fa-arbetsskador-godkanda-kvinnor>

²⁸ Arbetsmiljöverket (2013), *Arbetsskador 2012*, Arbetsmiljöstatistik 2013:1, s. 23.

²⁹ AFA Försäkring, *Allvarliga arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro – 2013*, s. 12.

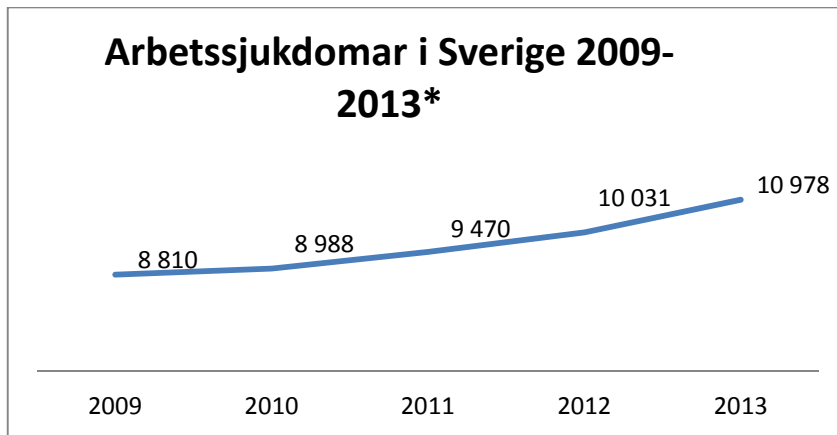
https://www.afaforsakring.se/Global/Analys/Arbesskaderapporten/AFA_rapport_2013.pdf

Arbetsmiljöverket, Arbetskadestatistik, egna beräkningar, <http://www.av.se/webbstat/>

³⁰ Arbetsmiljöverket (2013), *Arbetsskador 2012*, Arbetsmiljöstatistik 2013:1, s.10,14.

http://www.av.se/dokument/statistik/officiell_stat/STAT2013_01_korr.pdf

³¹ Arbetsmiljöverket, Arbetskadestatistik, <http://www.av.se/webbstat/>

Källa: Arbetsmiljöverket, Arbetskadestatistik, statistikuttåg 2014-04-04.

* Arbetsskador anmäls ofta efter ganska lång tid efter det att de inträffat. Arbetsmiljöverket räknar med att siffrorna för ett år ökar med ca 4 procent under efterföljande år pga. sena anmälningar.³²

	2009	2010	2011	2012	2013
Sysselsatta totalt, riket 16-64 år	4380800	4394800	4490500	4501700	4545100
Arbetsjukdomar	8 810	8 988	9 470	10 031	10 978*
Frekvens arbetsjukdomar	0,20 %	0,20 %	0,21 %	0,22 %	0,24 %

Källa: SCB, Arbetsmiljöverket, egna beräkningar³³

* Arbetsskador anmäls ofta efter ganska lång tid efter det att de inträffat. Arbetsmiljöverket räknar med att siffrorna för ett år ökar med ca 4 procent under efterföljande år pga. sena anmälningar.³⁴

Arbetsolyckor med dödlig utgång i Sverige

Under 2013 dog 45 individer i arbetsolyckor i Sverige.³⁵ Det är nästan en individ varje vecka. Det är tydligt att vissa branscher förekommer oftare när det gäller dödsolyckor i arbetet. Flest dödsolyckor sker i branscherna transport- och magasineringföretag, byggindustri och tillverkningsindustri.³⁶

³² Arbetsmiljöverket (2013), *Arbetsskador 2012*, Arbetsmiljöstatistik 2013:1, s.10,14.

http://www.av.se/dokument/statistik/officiell_stat/STAT2013_01_korr.pdf

³³ SCB, AKU, http://www.scb.se/sv/_Hitta-statistik/Statistikdatabasen/Variabelvaljare/?px_tableid=ssd_extern%3aNAKUSysselAnkAr&rxid=8f2f6399-2e4e-496c-9109-0b20fb79bf85 samt Arbetsmiljöverket, Arbetskadestatistik, <http://www.av.se/webbstat/>

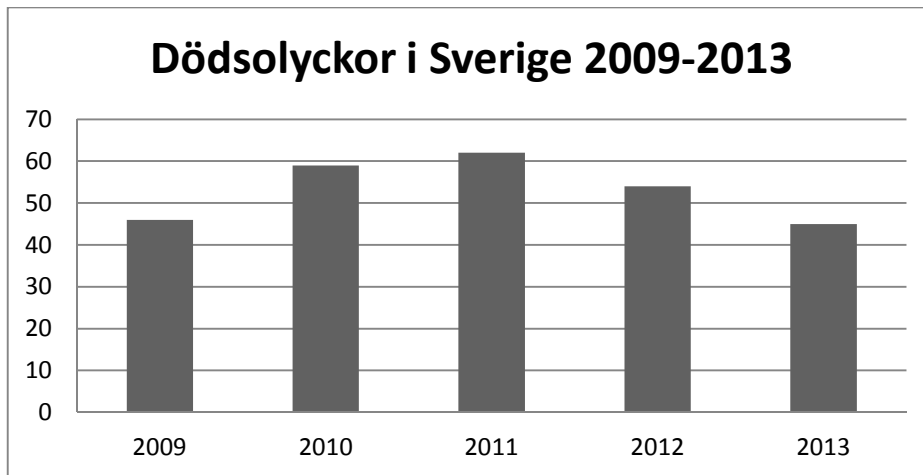
³⁴ Arbetsmiljöverket (2013), *Arbetsskador 2012*, Arbetsmiljöstatistik 2013:1, s.10,14.

http://www.av.se/dokument/statistik/officiell_stat/STAT2013_01_korr.pdf

³⁵ Här är övriga även medräknade. Räknar vi enbart personer tillhörande arbetskraften blir siffran 33 personer.

³⁶ Arbetsmiljöverket, Arbetskadestatistik, <http://www.av.se/webbstat/>

Källa: Arbetsmiljöverket, Arbetskadestatistik, statistikuttag 2014-04-04.

* I siffrorna har även övriga räknats med: värnpliktiga, intagna för vård i kriminalvårdsanstalt m.fl. och anställda i utländska företag som är verksamma i Sverige men registrerade i andra länder samt vissa elever.

Arbetsmiljöverkets statistik ger dock inte en heltäckande bild. Totalt dör i Sverige minst 1 400 människor varje år i arbetsrelaterade sjukdomar, olycksfall eller självmord enligt LO.³⁷ Bland dessa finns exempelvis cirka 500 personer som dör i cancer på grund av sitt arbete, och 400 som avlidit i hjärtinfarkt på grund av de högt ställda kraven på jobbet.³⁸

Insatser för en bättre arbetsmiljö

Arbetsmiljön är arbetsgivarens ansvar. Grunden för att förbättra arbetsmiljön, lokalisera brister samt att förebygga olyckor är det systematiska arbetsmiljöarbetet. Ett effektivt arbetsmiljöarbete sker i samverkan mellan fack och arbetsgivare, men det förutsätter att det finns en stark lagstiftning, aktuell och relevant kunskap om arbetsmiljöproblem samt intresserade och utbildade arbetsgivare och skyddsombud.

Under de senaste två mandatperioderna har den borgerliga regeringen försvagat det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Anslagen till Arbetsmiljöverket har skurits ner och regeringen beslutade att lägga ner Arbetslivsinstitutet 2007.³⁹ Därför har vi nu sämre förutsättningar för att samla in kunskap om hur arbetslivet påverkar individen. I slutet av mars i år beslutade riksdagen om en nollvision för dödsolyckor i arbetslivet som regeringen tillsammans med arbetsmarknadens parter bör få ansvar för att ta fram.⁴⁰ Därtill beslutades också att regeringen bör tillsätta en utredning om hur arbetslivsforskningen kan stärkas, att registrera arbetsolyckor även bland utländsk arbetskraft samt att tillsätta en utredning om hur mobbning och trakasserier i

³⁷ LO, (2013), "Regeringen bryter mot internationella arbetsmiljöregler", 2013-11-27.

http://www.lo.se/start/pressmeddelanden/regeringen_bryter_mot_internationella_arbetsmiljoregler

³⁸ Arbetsmiljöverket (2010), *Arbetsrelaterade dödsfall i Sverige*, Rapport 2010:3, s. 5.

http://www.av.se/dokument/aktuellt/kunskapsöversikt/RAP2010_3.pdf

³⁹ Regeringen/Arbetsmarknadsdepartementet, *Avveckling av Arbetslivsinstitutet*, Dir. 2007:42,

<http://www.regeringen.se/content/1/c6/13/26/34/50f38ee9.pdf> Se också Thulin, Staffan, "Jobbolyckorna ökar – anslagen minskar", *Riksdag & departement*, 2013-11-04.

<http://rod.se/jobbolyckorna-%C3%B6kar-anslagen-minskar/>

⁴⁰ Sveriges riksdag, Betänkande 2013/14: AU5, Debatt och beslut torsdag 20 mars 2014.

<http://www.riksdagen.se/sv/Debatter--beslut/Debatter-och-beslut-om-forslag/Arendedebatter/?did=H101AU5#tab=debate>. Riksdagsbeslutet var föranlett av motioner från (s) och (v).

arbetslivet ska minska.⁴¹ Det är bra att man nu inser allvaret i ett bortprioriterat arbetsmiljöarbete. Dock kvarstår fler områden att åtgärda.

LOs förslag:

- Att regeringen, enligt ILO 187, inrättar ett centralt rådgivande tre-partsorgan i arbetsmiljöfrågor med representanter från flera departement och rådgivande organ.
- Att regeringen tillsammans med arbetsmarknadens parter och berörda departement upprättar en nationell handlingsplan för att komma till rätta med vår tids arbetsmiljöproblem.
- Att regeringen återinför det tidigare statsbidraget för vidareutbildning av huvud- och regionala skyddsombud.
- Att regeringen tillför Arbetsmiljöverket resurser för att utveckla regelverket och förbättra kontroll och uppföljning, särskilt av de branscher och yrken där problemen är som störst.
- Att regeringen inrättar ett nationellt centrum för arbetslivsforskning, ett särskilt forskningsråd för arbetslivsforskning samt tillför mer medel till denna forskning.
- Att riksdagen inför en bestämmelse i arbetsmiljölagen om att beställaren av en tjänst ska se till att det i anbudet finns utrymme för en bra arbetsmiljö.
- Att regeringen och berörda myndigheter säkerställer att arbetsmiljöbrott utreds och prioriteras inom rättsväsendet, samt att polisutbildningen även omfattar arbetsmiljöbrott.
- Att det införs en obligatorisk och oberoende kvalitetssäkrad företagshälsovård med branschkunskap som arbetar förebyggande och som omfattar alla arbetstagare på arbetet. Via arbetsmiljölagstiftning ska en gemensam kvalitetssäkring av företagshälsovården garanteras.
- Att lagar och föreskrifter måste ses över så att arbetsgivarens ansvar för arbetsanpassning och rehabilitering stärks bland annat genom fler möjligheter till sanktioner.
- Att arbetsgivarna ser till att det finns tillräcklig bemanning på arbetsplatserna.
- Att arbetsorganisation och arbetsinnehåll utformas så arbetet inte medför psykisk eller fysisk ohälsa eller sociala förluster. Arbetet ska ge möjligheter till variation, social kontakt och samarbete samt möjlighet till självbestämmande och yrkesmässig utveckling.

---

⁴¹ Sveriges riksdag, Betänkande 2013/14: AU5, Debatt och beslut torsdag 20 mars 2014.
<http://www.riksdagen.se/sv/Debatter--beslut/Debatter-och-beslut-om-forslag/Arendedebatter/?did=H101AU5#tab=debate>.

Bilaga 1 Anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro

Arbetsolyckor m. frånvaro	2009	2010	2011	2012	2013
Totalt riket	25 887	28 479	28 797	30 505	30 093

Källa: Arbetsmiljöverket, statistikuttag 2014-04-04

Arbetsolyckor m. frånvaro, könsuppdelat	2009	2010	2011	2012	2013
Män	14 779	16 408	16 904	17 779	17 385
Kvinnor	11 108	12 071	11 892	12 722	12 708
Totalt	25 887	28 479	28 796	30 501	30 093

Källa: Arbetsmiljöverket, statistikuttag 2014-04-04

Arbetsolyckor m. frånvaro bransch	2009	2010	2011	2012	2013
Jordbruk, skogsbruk och fiske	301	351	354	354	319
Gruvor och mineralutvinningsindustri	99	123	112	132	116
Tillverkningsindustri	5 483	6 087	6 097	6 350	5 792
El-, gas- och värmeverk	112	105	109	109	104
Vattenverk; reningsverk o.d., avfallsanläggningar	245	255	270	308	296
Byggindustri	2 783	3 076	3 238	3 330	3 396
Handel; serviceverkstäder för motorfordon och motorcyklar	1 851	1 985	2 061	2 271	2 137
Transport- och magasineringsföretag	2 556	2 959	2 879	3 081	3 096
Hotell och restauranger	455	525	585	696	644
Informations- och kommunikationsföretag	157	144	126	151	124
Kreditinstitut och försäkringsbolag	128	98	79	71	71
Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	300	315	323	352	339
Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	507	501	503	613	751
Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	1 300	1 510	1 830	1 946	1 951
Civila myndigheter och försvaret	1 330	1 415	1 498	1 430	1 401
Utbildningsväsendet	2 321	2 526	2 362	2 471	2 554
Vård och omsorg, socialtjänst	5 100	5 550	5 453	5 851	5 998
Kultur, nöje och fritid	292	391	390	381	333
Andra serviceföretag	249	322	302	355	341
Förvävarsarbete i hushåll; Hushållsproducenter av diverse varor och tjänster för eget bruk	< 5	< 5	< 5	< 5	< 5
Internationella organisationer, utländska ambassader o.d.	< 5	< 5	< 5	< 5	< 5
Bransch saknas	317	241	226	253	330
Totalt riket	25 887	28 479	28 797	30 505	30 093

Källa: Arbetsmiljöverket, statistikuttag 2014-04-04

Bilaga 2 Arbetssjukdomar

Arbetssjukdomar	2009	2010	2011	2012	2013
Totalt riket	8 810	8 988	9 470	10 031	10 978

Källa: Arbetsmiljöverket, statistikuttåg 2014-04-04

Arbetssjukdomar bransch	2009	2010	2011	2012	2013
Jordbruk, skogsbruk och fiske	74	47	48	52	70
Gruvor och mineralutvinningsindustri	41	23	31	33	47
Tillverkningsindustri	1 852	1 869	1 929	2 023	2 115
El-, gas- och värmeverk	26	29	20	26	22
Vattenverk; reningsverk o.d., avfallsanläggningar	64	43	37	37	63
Byggindustri	717	690	708	660	775
Handel; serviceverkstäder för motorfordon och motorcyklar	402	399	440	515	546
Transport- och magasineringsföretag	522	501	489	475	568
Hotell och restauranger	86	91	103	102	137
Informations- och kommunikationsföretag	56	42	61	63	73
Kreditinstitut och försäkringsbolag	38	29	28	27	47
Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	68	84	83	95	99
Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	252	190	188	212	198
Uthyrning, fastighetservice, resetjänster och andra stödtjänster	334	373	415	394	445
Civila myndigheter och försvaret	806	946	1 027	1 147	1 181
Utbildningsväsendet	981	1 074	1 077	1 241	1 313
Vård och omsorg, socialtjänst	2 102	2 231	2 462	2 564	2 851
Kultur, nöje och fritid	111	105	101	140	114
Andra serviceföretag	140	130	144	163	229
Förvärvsarbete i hushåll; Hushållsproducenter av diverse varor och tjänster för eget bruk	< 5	< 5	< 5	< 5	< 5
Internationella organisationer, utländska ambassader o.d.	< 5	< 5	< 5	< 5	< 5
Bransch saknas	138	91	79	60	84
Totalt riket	8 810	8 988	9 470	10 031	10 978

Källa: Arbetsmiljöverket, statistikuttåg 2014-04-04

Arbetssjukdomar män	2009	2010	2011	2012	2013
Män, totalt riket	3 941	3 915	4 065	4 118	4 394

Källa: Arbetsmiljöverket, statistikuttåg 2014-04-04

Arbetssjukdomar kvinnor	2009	2010	2011	2012	2013
Kvinnor, totalt riket	4 869	5 073	5 405	5 913	6 584

Källa: Arbetsmiljöverket, statistikuttåg 2014-04-04

Bilaga 3 Arbetsolyckor dödlig utgång

Arbetsolyckor dödlig utgång	2009	2010	2011	2012	2013
Totalt	41	54	58	45	33
Totalt inkl övriga*	46	59	62	54	45

**Källa: Arbetsmiljöverket, statistikuttåg 2014-04-04, egna beräkningar,
http://www.av.se/dokument/statistik/dodsfall/2014/dodhandlingar_2008-2014.pdf**

*I siffrorna har även övriga räknats med: värnpliktiga, intagen för vård i kriminalvårdsanstalt m.fl. och anställda i utländska företag som är verksamma i Sverige men registrerade i andra länder samt vissa elever. Dödsolyckor till och från arbetet samt dödsfall i arbetssjukdomar till exempel till följd av hjärtinfarkter, asbestexponering med mera ingår inte.

Arbetsolyckor dödlig utgång bransch	2009	2010	2011	2012	2013
Jordbruk, skogsbruk och fiske	7	7	13	6	3
Gruvor och mineralutvinningsindustri	1	0	1	1	0
Tillverkningsindustri	11	9	11	7	8
El-, gas- och värmeverk	0	0	0	0	1
Vattenverk; reningsverk o.d., avfallsanläggningar	2	1	0	0	3
Byggindustri	9	14	10	7	4
Handel; serviceverkstäder för motorfordon och motorcyklar	0	3	2	4	2
Transport- och magasineringsföretag	5	8	7	8	5
Hotell och restauranger	0	0	0	0	1
Informations- och kommunikationsföretag	1	0	1	0	1
Kreditinstitut och försäkringsbolag	0	0	0	0	0
Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	1	1	0	1	0
Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	0	3	2	3	1
Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	1	2	4	1	0
Civila myndigheter och försvaret	1	5	5	2	2
Utbildningsväsendet	0	0	2	1	0
Vård och omsorg, socialtjänst	0	0	0	0	0
Kultur, nöje och fritid	0	1	0	3	0
Andra serviceföretag	2	0	0	0	0
Förvärvsarbete i hushåll; Hushållsproducenter av diverse varor och tjänster för eget bruk	0	0	0	0	0
Internationella organisationer, utländska ambassader o.d.	0	0	0	0	0
Bransch saknas	0	0	0	1	0

Källa: Arbetsmiljöverket, statistikuttåg 2014-04-04,